

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America 150 Lei (abia 75 cenți) pe an, trimiși prin cec de bancă foli la Orăștie

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foie pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare săptămână | Administrația în Orăștie (Trans.)

Bine-ar fi, să fie peste tot locul așa!

Județul nostru, al Hunedoarei, a luat o hotărâre foarte bună înainte de a veni o jumătate de an: închiderea crâșmelor în Dumineci și sâmbători. Era bine. Ne veneau meseriași de la sate, în care ni-se aștepta, că oamenii, mai ales tineretul și bărbății mai tineri, cari nu se obișnuiesc la crâșmă de dragul crâșmei, ci așa că n'aveau ce face și se luau și ei după alții, — acum petreceau vremea în chip mult mai folositor, adunându-se la casa unui cărturar bun, unde chibzului se vorbea de toate, ascultau ce mai spuneau, ce mai spune cea carte bună, și se vedeau pe multe locuri și porniri spre bine, spre intrare sufletească!

Dar lucrul n'a ținut mult. Cei care pentru cari închiderea crâșmelor era o rană la buzunar, — mai ales Jidani, — s'au dus și atâtea au „învărtit” pe la București, până într-o zi, vine dela Ministeriul de Interne poruncă, să lase crâșmele deschise, căci județul n'avea drept a hotărâi așa ceva, fără întărea Ministeriului de care atârână.

Și iar s'a deschis larg drumul spre — casa lui mamona, de unde s'au făcut cele mai multe hotărâri pentru toate rele și porniri spre crimă... Pe acei bărbății, afumați de băutură, teorii cu femeile lor cu tot, merg să și pregătesc nașterea unor copii ce vor fi și ei niște bețivi, și s'au născut din părinți beți și moștenit sângele lor înveninat și beaură!.. Așa o spun asta doctrii. Intrebați-i și vă încredințați.

Acum județul nostru a cercat să găsească iarăși satele pe calea cea bună, pregătindu-le un model (model) de hotărâre a sfatului comunal, și el să hotărască închiderea crâșmelor, căci atunci hotărârea lor se cerește numai de județ și are să puterea.

Cât de mult am dori să auzim, toate comunele acestui mare și mare județ, au hotărât așa!

— Județul Cojocna (Cluj) cerea să se cercetească județul nostru. El său prefect, dl Septimiu Murgan, un Român ardelean care a fost de tiner în vechiul Regat și a fost mulți ani funcționar înalt la Prefectură, ca Director de Prefectură, și trimis acum ca Prefect la Cluj și văzând nenorocirea și sără-

cia din satele județului, ce vine în mare parte din faptul că oamenii duc Dumineca la crâșma „jupânului” cam jumătate din ce au câștigat peste săptămână, — a hotărât închiderea crâșmelor de Sâmbătă sara dela ciazul 6 după amiază până Luni dimineața.

A mai hotărât că nu se dă voie nici la „clăci” cu beuturi și tămălae în sâmbători, și că nu-i iertat să fie mai mult de 2 crâșme într'un sat mai mare, iar în cele mai mici abia una. Azi aflând prea multe, dsa a poruncit închiderea alor 43 crâșme în județ.

Pornire bună și de laudă. Dar tare ne temem că va păși ca și județul nostru. Neamurile lui Marmorosch-Blank se vor și învârti, ajutate de macmahonul lor din București, până se va trezi și Prefectul Clujului că i-se trage dela București cu buretele peste socoteală!

Bine-ar fi să nu fie așa, ci să fie precum Prefectul Cojocnei, în curata lui iubire de poporul din Ardeal, al cărui fiu e și d-sa, a pornit-o.

Unele — altele.

1 Decembrie, la Târgu-Murăș.

Orașul Târgu-Murăș (fostul Murăș-Vasarheiu) și-a câștigat de un an de zile un primar foarte vrednic, Român foarte inimos, pe dl Dr. Emil Dandea, suflet din Țara-Moșilor, din Munții Iancului. Până atunci Ungurii din „Vasarhei” erau foarte încrezuți și nesuferitori cu Românii. Dl Dandea le-a pus picioru 'n prag și multe le-a schimbat în bine decând e d-sa acolo.

Acum de 1 Decembrie, împlinirea alor 5 ani dela hotărârea alipirii Ardealului la România, d-sa pregătește la Târgu-Murăș sărbătura acestei zile, într'un chip mai frumos ca ori-unde!

Din acel prilej d-sa a pregătit și desvălirea unui minunat Monument al Soldatului Român biruitor! — care va fi așezat în o piață la loc văzut de toată lumea.

Monumentul e făcut din un soclu (stâlp de piatră ori marmoră) înalt, în cap cu un vultur cu aripile deschise iar la picioarele soclului, un soldat român privind spre apus, cu o mână făcând strâșină privirii... Parcă se uită în zare, că ce s'aude, ce se mișcă dinspre acel apus (dinspre Ungaria ori altă vecină rea)?

Azi mult grăitorul chip e copert încă între scânduri și lumea nu-l poate vedea. În ziua de 1 Decembrie, când piața va fi plină de lume, adunată cu duh de sărbătoare, —

va cădea vâlul de pe frumosul Monument și va fi lăsat vederii tuturor pentru totdeauna. Se vor face rugăciuni, se vor rosti vorbiri sărbătorești. Ungurii vor lua și ei spre știire, că aci e azi țara românească, domnie românească!

Venitele Statului.

Ministeriul de finanțe (peste averea țării) a încheiat socotelile venitelor și cheltuelilor pe timpul dela 1 Aprilie (decând se începea noul an de socoteli după rânduiala de pân'aci) și până la 1 Septembrie, și el arată că în aceste 5 luni, venitele statului au fost 7700 de milioane Lei. În anul trecut în aceeași vreme ele au fost numai 4400 milioane. Adecă în anul de față s'au adunat, cu 3300 milioane mai mult.

Plățile (cheltuelile) făcute de stat au fost, în același timp 5500 milioane, iar în anul trecut pe același timp 2800 milioane.

Arată asta, că de au crescut cheltuelile dela 2800 milioane la 5500 milioane, așadar cu 2700 mil. sau aproape îndoit, ceace e firesc având în vedere cererile de îmbunătățiri în toate părțile.) au crescut și venitele dela 4400 milioane la 7700 mil., sau cu 3300. Mil. Ne mai arată, că în acest timp prisosul între intrate și ieșite a fost în anul acesta cu 600 milioane mai mare ca anul trecut.

Aceste cifre (numeri) ne-ar arăta, că mersul gospodăriei statului ar fi pe calea cea bună: de cresc cheltuelile, cresc și venitele, și că venitele sunt mult mai mari ca cheltuelile.

Dar nu o putem lăsa chiar așa. Iacă de ce: Ministeriul ne arată ce a încasat (strâns) din dări în acele 5 luni și ce a plătit. Dar nu arată ce ar mai fi avut de plătit, ca să nu fie statul dator la toate fabricile și la toți câți îi vând ceva, cărora, celor mai mulți, le rămâne dator. Că stăm bine, am putea spune dacă ni-s'ar arăta cumpăna venitelor și Cheltuelilor pe anul întreg, și că câte datorii mărunte și cari trebuiau plătite, dar au rămas, mai avem.

Totuși cele arătate ne spun, că cel puțin ne apropiem de o cumpăna bună în gospodăria statului, — lucru care în trecut, în toți anii războiului și dela război încoace, nu l'am avut.

PARLAMENTUL

Sfatul Țării s'a deschis Mercuri în săptămâna trecută de nou și de atunci a început desbaterile obișnuite.

Până la acea dată, guvernul s'a priment, scoțând pe 4 din ministri de pân'aci (pe Sasu dela Industrie-Comerț, pe Banu dela Culte, pe

Cosma dela Lucrări Publice și pe I. Th. Florescu dela Justiție) și a adus pe alți 4 în loc, — așa s'a înfățișat Sfatului Țării cu noi ministri. Aceasta a dat prilej partidelor a-și spune cuvântul față de guvern în noua lui înfățișare. Și Basarabeni prin dl P. Halipa, și țărăniștii prin dl Mihalache și Partidul Național prin dl Iuliu Maniu, au arătat cu cuvinte necruțătoare, că n'au încredere în guvern nici în forma cea nouă și au cerut să plece dela conducere, spre a face loc unui guvern care poate ar scoate țara din greul în care se zbate. Îndesebi dl Iuliu Maniu în numele Partidului Național, a învinuit guvernul de nepricepere, de neputință, de lipsa de vază la străinătate și de imoralitate (că e stricat și rău). Dl I. C. Brătianu a răspuns respingând aceste învinuiri și spunând că ei au făcut rânduiala în gospodăria țării, că neîncrederea străinătății era mare sub guvernul înaintaș și ei au îndreptat-o, iar ce privește „stricăciunea”, e gata să facă cercetare cine a intrat sărac în război și astăzi e bogat și cu multe case?

Vorba asta a întâului Ministru a aprins pe oamenii hotărâtori în Partidul Național, cari cer prin ziarul „România”, să se facă dară o cercetare aspră, ca să se vadă cine sunt cei-ce s'au îmbogățit pe neașteptate (așadar pe nedrept) în acest timp? Să se limpezească, să se vadă cine-s oamenii de treabă și cine stricății în politică?

Poate să iasă din asta o desbatere foarte interesantă și — neplăcută și 'n dreapta și 'n stânga.

— În curând se va înainta Sfatului Țării bugetul (cumpăna venitelor și cheltuelilor) pe anul viitor.

Incolo se desbat legi de mai puțină înșămăntate, — cele mari fiind în pregătire.

Halaripuri politice.

Vorbind despre adunarea ce o va țineă dl Marghiloman la Timișoara, spuneam în numărul nostru 40, că acestea sunt curate halari-puri politice. Si nu ne-am înșelat când așa le-am numit. Ce-a făcut Marghiloman la Timișoara, a fost o păcătoșenie politică, care numai ridică nu-l poate în ochii poporului nostru românesc.

El a început cu a mărturisi, că — „deși sunt de 40 de ani în slujba țării (ba în a politiceii ordinare, mai mult decât în a țării cu adevărat!), mă cunoașteți foarte puțin, cum și eu vă cunosc tot așa de puțin...”

Mulțam de vorbă dela un „bărbat politic” de București, care spune drept că... pe Românii din Ardeal, din Bănat, îi cunoaște foarte puțin, par'car vorbi de Botocudia, de ceva trib din fundul Africeii... Dar el, fără să vrea spunea un a-

devăr. Că de ne-ar cunoaște macar acum, când suntem într-o țară cu el, n'ar îndrăzni să vie să ne ceară sprijinul!

S'a lăudat apoi că dânsul a fost — împotriva intrării României în război. (ba erai pentru mergerea cu Nemții!), — adecă pentru ca noi să rămânem unde-am fost, sub Unguri și Nemți. Și nenorocii bănațeni cari erau de față (ce-i drept puțini, că cei mulți și cu judecată, nu s'au dus să-i facă alai lui Marghiloman!), — puținii ce erau de față au aplaudat (au bătut din palme) că ce înțelepciune mare le spunea Marghiloman!

A avut apoi cutezanța să o spună, despre România, că: *„Ne-am prefăcut dintr'un stat mic unitar (de un neam) într'un stat mare poliglot și cu mai multe religii, — (adecă într'un stat al mai multor neamuri și religii, al tuturor neamurilor și religiilor din el, cari, prin urmare, au tot așa drepturi asupra țării și conducerii ei, ca și Români!)*

Asta pentru a plăcea Svaibilor, Ungurilor, Sârbilor, Evreilor, tuturor străinilor din acel pestriț oraș și ținut! S'o știe dela dl Marghiloman că

și ei sunt *stăpâni* ai acestei țări, nu numai Români!

Incolo fâgădueli, — fâgădașul bucuria prostului — că în ce fel ar fericii țara, și pe muncitori și pe meseriași și pe negustori și pe toți, dacă s'ar mai vedeă la cârma țării.

Printre cei vre-o 300 de Români ce erau de față, aduși pe cheltuiala boierului, se aflau mulți duși numai de curiozitate (de dorul de a vedeă și a auzi ce și cum). Aceștia au plecat dela adunare cu sufletul zdrobit, simțind că aci s'a făcut o politică de *umilire* a neamului românesc în fața neamurilor streine și de *cersire de bunăvoință* față de toți streinii, — cari... vedeți cât de dragi ne au și ce bine ne vreau!

Ca să se înțeleagă mai bine cum acești domni trag cu ochiul în toate părțile, e destul să arătăm că comitetul lor, are președinte pe Dr. Lința, și 3 vicepreședinți: un român, un ungur și un șvab: Dr. Pescariu, Kiss și Schultz. Înțelegeți?

Nenorocite halari-puri politice.

Nu pe această cale va ajunge neamul românesc adevărat stăpân, și respectat stăpân, în această țară!

tocoalelor, — ca și în celelalte părți ale lumii, *trebuie să întreținem fierberea, neîncrederea și ura!*

In acest scop, și pentru ca, oricare partid ar fi la putere, ei să-și aibă oamenii în el, ca și în cele de împotrivire, pentru ca din sânul unuia să poată arunca bombele urei în celalalt, ei zic (vezi Cap. V. pagina 64 a Protocoalelor):

„Noi vom împrumuta haina tuturor partidelor, a tuturor pornirilor, și vom îmbrăca cu ele pe vorbitorii nostri, cari vor vorbi atâta de mult, încât toată lumea va fi obosită de a-i mai auzi!...

Și acum spune, bunule cetitor, dacă nu vezi că și la noi e chiar așa? Evreii s'au vârat în toate partidele! li au conservatorii, li au Socialiștii, li au averescanii, li au și țărăniștii, li au și liberalii, li au și naționaliștii-democrați, și acum începe să-i albe și Partidul Național, care până acum era curat. Numai ce vezi frunțași de-ai partidelor la braț cu câte un jidan și spunând vorbe bune de dumnealui... Căci Evreii au poruncă să se vîre prin toate partidele, ca să le poată strica pe toate. Se apropie de unii frunțași ai lor, spunându-le vorbe de laudă care să-i gădele în urechi, se arată gata a-i slugi, a le fi de ajutor ori-când, la orice, — până-i înmoaie de-a binele.

Iar celelalte urmează de sine. După păstor vine ea și turma... Și poruncile din „Protocoalele Înțelepților Sionului“ s'au împlinit, — prin istețimea lor și prin nepriceperea ori stricăciunea noastră...

Mișcarea studentească.

Pe când o parte a tinerilor a intrat la cursuri, și doritorii de pace în Universitate se bucură și au nădejde de o liniștire, — pe atunci se ridică de ici, de colo și semne îngrijitoare, cari par a spune, că — furtuna n'a trecut! Ea stă retrasă în văi, și nu se știe ziua și ciasul când iar se poate deslănțui.

La Iași

de pildă, deschiderea Universității n'a mers așa neted ca aiurea. După ce a vorbit vechiul Rector, s'a dat cuvânt unui student, Lăzăreanu, care a spus-o limpede și hotărât în fața profesorilor și a colegilor săi, că: *„Studentii nu pun arma jos, și nu înceată lupta începută în anul școlar trecut, ci o vor urmă, până ce nu se vor îndeplini dreptele lor cereri! Ei stăruesc asupra primejdiei ce o văd în năvala străinilor în Universități; cer schimbarea Regulamentului celui nou, ca nevrednic de universitate și cer să fie puși pe picior liber colegii lor arestați la București, ca mestecați în „complotul studentesc“; — evrii să nu mai taie în cadavre (trupuri moarte) de creștini!; anul trecut să li-se socotească împlinit și nu perdut; studentii să aibă deplină libertate pentru a-și duce lupta lor și în Universitate și afară, pentru cererile lor.*

După adunarea.

După adunarea de deschidere, studentii au ieșit în stradă cântând

cântări naționale-patriotice! Totuși poliția și apoi armata le-a ieșit în cale, poruncindu-le a se risipi! (parcă ar fi pornit la ceva facere de rele, că mergeau cântând cântec național pe drum!). La o întâlnire cu poliția cineva a aruncat un ou spre polițiști, nimerind chiar pe prefectul de poliție Manciu. Fiind bănuț studentul Culișan că el a aruncat oul, a fost arestat și a doua zi judecat la gioabă (amendă) de 5000 Lei. El a făcut recurs spunând că va dovedi cu martori că nu el a dat cu oul.

Cercul „Fălțiceni“.

Studentii Fălțiceni, au Societate (însoțirea) lor la Iași. Ei au dat-o vesteire, că: *„Vor urma lupta cu primejduirea vieții chiar, cerând în întâia linie liberarea (slobozirea) studenților arestați; aducerea lui Numerus clausus, și că nu vor lăsa pe evrei să taie în trupuri de creștini! — etc.*

In Polonia toate Universitățile au primit „numerus clausus“ și primesc jidani numai în număr restrâns, câți se cade după numărul lor în țară.

— Nici la Cluj n'a mers așa neted cum se scria la început. Când fostul rector Iacobovici a început a vorbi, studenții de pe galerie, iuriști și cei în științe, — au ieșit afară zgomotos. Numai puțini, mai ales mediciniștii, au rămas. Au fost și aci arestări.

Praful de pușcă se samănă și guvernul nu-l știe stropi cu apă liniștirii, ci parcă anume umblă cu chibrite în jurul lui...

Cuvinte bune.

Aducem călduroase mulțumiri a dlui Dr. A. P. din Vaslui, G. Pracu din Bar., I. Gr. din St. și altora, — pentru frumoasele cuvinte ce ne-au scris despre lupta tinerilor noștri universitari arestați. Nu vom tipări în foaie aceste scrisori, dar le vom păstra pentru a le da acelor tineri, să le aibă de amintire.

Din alte țări.

In Germania

pe lângă celelalte rele, se arată urmări foarte triste pentru tinerimea ce se ridică. Las' că nașterile s'au rarit foarte față de trecut, dar acum vin urmările hrănirii rele a copilului. Medicii (doctorii) germani spun lucruri îngrozitoare: ci-că 65% (65 din suta) de copii, sunt atât de slăbuți, că au prins în ei germele ofteicei (a boalei uscate).

Foile seriu că lipsa în țară, mai ales la orașe, e așa de mare, că raju multă lume va suferi, în iarna asta, de foame.

Chipul hădos al foametei și al bolilor, începe a se arăta mult mai sărace în țara aiât de trufașă de odinioară, — multămită conducere proastă, bolșeviste, ce o are.

In Bulgaria

luptele politice între partide sunt foarte înverșunate. Săptămâna trecută, Dr. Nicola Ghendief, capul unui partid politic, fost ministru, a fost împușcat în stradă de un tiner care și-a pierdut urma. Alți politicieni ce-l însoțea, a fost și el greu rănit.

Ce ne spun

„Protocoalele Înțelepților Sionului“.

Globul pământesc e pentru ei, ca pentru mine pumnul meu... În mijlocul fiecărui popor lucrează, după năravurile ori slăbiciunile aceluia popor.

Inchide-ți mâna, să se facă pumn. Acum uită-te la ea. Așa e pentru capii conducători ai Evreimei, globul pământesc, ca pentru tine pumnul din fața ta. Pe laturea asta e Europa, dincoala Azia, în spate America, Africa, Australia. Ei le privesc pe toate ca cum ar fi aci înaintea lor și fac planurile pentru toate, și dau îndrumări agenților lor (cari sunt toți Jidani) cum să se poarte colo și dincolo, ca să reușească!

Cu tot poporul după felul lui...

De aceea în Capitol IX al Protocoalelor (sau Cartea Sfaturilor lor) pagina 81, ei spun celor trimiși peste tot pământul:

„Punând în lucrare învățăturile noastre, fiți cu luare aminte la firea poporului în mijlocul căruia vă veți găsi și veți lucra. O lucrare peste tot locul într-o formă, nu poate avea izbândă. Dar aplicând învățăturile noastre, n'o să treacă zece ani, fără ca să se fi schimbat chiar și firea cea mai îndărătnică și fără ca să avem cu un popor mai mult supus nouă!“

Aceste sfaturi, trimișii lor au să le înțeleagă așa: Lucrați, fiilor ai lui Izrael, întru supunerea feluritelor neamuri, cu apucături felurite, cari se potrivesc lor: Românilor (de pildă) dă-i beaură și aștă cearta între ei, că tare le place beutura ci cearta... Ungurulul fălos și iubitor de risipă, dă-i laude până cer și fă-i rost de părăluțe ușor câștigate, să albă ce bate 'n pîn-

tenă, și i-te sui în cap; — pe Francez, care-și știe purta și singur grijile și negoșurile sale, îl mai lași în pace, faci numai ce poți în țara lui; — de Englez, care-i tare luminat și bogat, nu vei cerca să te apropie, ca să-l stăpânești, ci ca să-l slujești pe el, și așa te vei vîri sub pielea lui și tot îl vei cârmul cam unde vrei, — și așa mai departe,

Pentru ei o Europă cu 20 de țări, e ca pentru un administrator de plasă (solgăbirău) plasa sa în care are 20 de sate. Cunoscându-lé el foarte bine, spune slujbașilor săi: Aveți grijă, cu poporul din Rupturi umblați aspru, că-i popor năravos, trebuie să ai biciu 'n mână când ai de lucru cu el; celui din Căldărușa să-i dați „aldămașuri“, băutură, că faci ce vrei cu el; cu cel din Strejărei să fiți prevenitori, să-i umblați în voe, că e popor deștept și mândru; celui din Codreni să-i arătați pungile voastre, că cu banul faci ce vrei cu ei, — și așa mai departe.

Să căutăm în jur de noi și vom vedeă că ei chiar așa fac, cu popoarele pe la noi, — căci așa au îndrumare dela „Înțelepții lor“...

Măslicul vrajbei

Ori-ce haină...

Ca să fie liniștiți de izbândă, Înțelepții Protocoalelor sfătuesc pe credincioșii lor să arunce peste tot locul măslicul vrajbei, ca așa, în tulbure, ei să poată pescul mai ușor.

„In Europa întreagă — zic ei în Cap. VII. pag. 76. a Pro-

Se poate?

„Marele patriot...”

În numărul 43 al acestei foi, am întrebarea dacă e adevărat că „Tara Noastră”, că dl Dr. Alex. Vaida, ar fi fost pe la adunările din Moldova ale „Partidului Național” însoțit de dl Aristide Blank? Dl Dr. Vaida a răspuns la această întrebare a noastră prin răspunsul „România” din București, că e adevărat. Dl Aristide Blank avea ce căuta la acele adunări, fiind membru al Partidului Național.

Asta am fi luat-o, spre liniștirea cetitorilor acestei foi, la cunoștință. Dar în acel răspuns dl Vaida mai spune și alte lucruri, cari iar ne pun pe gânduri și ne fac să ne întrebăm: „Se poate?”

Ca să dea o lovitură dlui Goga, Dr. Vaida, scrie în punctul 3 al muririlor sale, că dsa a făcut cunoștință cu dl Aristide Blank în vremea desbaterilor păcii dela Paris, casa dlui I. C. Brătianu, unde numai dl Goga a prezentat unul din cei doi ce nu se cunoșeau, Blank și Vaida. Și a zis atunci dl Goga: — dl Aristide Blank este sprijinitorul cel mai aprig al propagandei în folosul României la statul de pace (din Paris) și e „un mare patriot român”, pretinându-se.

La această vorbă de atunci dlui Goga, dl Dr. Alex. Vaida dauge azi:

„Am avut prilej să mă încrez în fețe de atunci, că de data asta, dl Goga a spus deplinul adevăr... Ciudat lucru că acum, el și Goga, încearcă să dovedească adevărul spuselor sale de atunci!”

Ce reese pentru noi, cetitorii, din această încrucișare de săbii între doi politici fruntași ardeleni, amândoi foști miniștri și foști buni tovarăși și pretini?

Reese, că într-o vreme (în cele mai primejdioase clipe pentru țară, când se cocea soarta ei și a hotarilor ei), dl Goga se bucură de priimul ori cui care se făcea mare, că „sprijinește” și el cererile lui sale, și a spus o vorbă prea îndrăznică despre istețul evreu. De atunci încoace însă, se vede că s'a încredințat, că „marele patriot” e mai mult un mare șiret al neamului său și o mare primejdie pentru neamul nostru, — și s'a depărțat de el și azi dă cu... tămâie după el.

Iar dl Vaida, stând de atunci pe lângă evreu aproape de acel evreu vicelân, nu s'a mai putut smulge din războiul lui, și vine azi, când ochii lui sunt atât de bine deschiși asupra rostului și chemării ce așteaptă evreu il îndeplinește în mijlocul țării noastre, — vine să ni-l prezinte sârbătorește de: *Mare patriot (?) român (???)*

Căci asta vrea să ni-o spună atunci, când, arătând cuvintele dlui Goga dela 1918—1919, ne spune: „Am avut prilej de atunci a mă încredința, că Goga a spus deplinul adevăr (când l'a numit pe Blank „mare patriot”)”. „Asta o spun eu azi!” pare a zice dl Vaida.

Și iarăși simțim o strângere de inimă și ne întrebăm: *Se poate ca pe cap al Partidului Național, în aceste zile de fericită trezire a neamului nostru la înțelegerea pri-*

mejdiei jidovești, — să ne ungem de „mare patriot” pe cel mai rafinat, mai vicelan și mai primejdios Evreu din țară?

Aristide Blank nu e mai cuminte decum era Tisza Pišta sau Apponyi, ai Ungurilor. Dacă în vremea aceea, dl Dr. Vaida ni-ar fi spus: „M'am încredințat că Tisza ori Apponyi sunt oameni foarte de treabă, cari nu vreau nici un rău Românilor, din potrivă, uite, aduc punga statului în ajutorul preoților și învățătorilor și a conzistoarelor și a Episcopilor și a profesorilor, cărora la toți le dau ajutoare de stat, cari fac milioane!”, — cum ar fi primit poporul român acest fel de a vorbi al unui politician al său?

Ei bine, așa ceva nici nu se putea închipui, ca un fruntaș Român să se apropie de capii politici ai *taberei dușmane* și să cerce a ni-i arăta „frumoși”!

Dar azi se poate ca să ne arăți „frumoși” pe capii taberei dușmane, a celei mai primejdioase tabere dușmane a neamului nostru din această țară?

Se poate? Pe ce drum începeți să ne conduceți, domnilor?

Ce fac neamurile lui Marmorosch-Blank?

Isprăvuri frumoase fac, încât se plătește ca și noi Românii să tragem clopotele de bucurie la praznicul căpeteniei lor, — alui jupun Moritz.

Eram acum vre-o zece zile la București, la tribunal. De pe ușa unui judecător lată că ieșeau vre-o 30 de bărbați și femei, de toate neamurile, unguri, șvabi și români, de prin Ardeal și Bănat, toți năcăjiți foc și desnădăjduiți. I-am întrebat ce durere i-a împreunat așa toate neamurile laolaltă, și ne-au spus:

O bandă de jidani ne-au fript pe toți. Ne-au spus că ne câștigă pașapoarte de mers la America, ne pregătesc toate, numai să ne așezăm în tren și în vapor, și hai cu noi în rai! Au stors de pe fiecare 30—40 de mii de lei, de pe alții 50—60 de mii, — și ne-au dat în schimb niște hârtii netrebnice, mincinoase, pasapoarte falsificate de ei, cu care am mers pân' la hotare și aci ne-au luat de guler ca pe răufăcători ce umbliă cu cărți mincinoase! Ne-au mai și închis până s'a împezeit că noi n'am știut că avem în mână pasapoarte false! Acum perdem vremea scumpă și cu alt rând de cheltueli pe aici, pe la București, doar mai scăpăm barem ceva din ce am pierdut. Dar jidanii spun că n'au nimic și-o să rămânem de pagubă de tot ce li-am dat.

Se spune că au făcut milioane în acest fel. Bani i-au ascuns bine și acum n'ai ce le face, stau câteva luni în temniță și apoi ies și se apucă de negoțuri, de întreprinderi, împingând în laturi pe oamenii de omenie...

Acestate-s neamurile lui Marmorosch-Blank cel slăvit de gazetele noastre aproape de toate, când împlini 75 de ani de muncă pentru înmulțirea și întărirea neamului său tot de un fel cu aceștia!

NOUȚĂȚI

Lipsa de bani e așa de mare în țară, încât bănci puternice nu mai pot da împrumuturi, ba nu pot plăti nici depunerile ce le au și ce li-se cer. Sfatul Băncilor a hotărât să ceară Guvernului să tipărească bani noi, vre-o două miliarde, căci altfel nu se mai poate mișca nici negoțul, nici industria.

Un plutonier de secție de jandarmi harnic e plutonierul Liuba Fiu din Șebiș (j. Arad), care a făcut ce-a putut și a înduplecat pe crășmarii din Secția sa de jandarmi, cât de bunăvoe cât de frică, să fină închise crășmele în Dumineci și sârbători.

Fie pomenită cu laudă fapta lui.

Mare viitor are crașul Hunedoara din județul nostru. E vorbă să se strămute aci o parte, cea mai însemnată, din Fabricile dela Reșița. Vom da amănunt în numărul viitor.

Spital pentru frații noștri Moși. S'a pornit o sănătoasă mișcare, de a se face ceva și pentru cea mai bună și vrednică ramură a poporului nostru românesc, pentru Moșii din Munții Apuseni. Școli li-s'au dat și li-se vor mai da, o Școală de Meserii vor avea. Acum oameni buni se gândesc la sănătatea acestui bun popor. Un comitet s'a format la Abrud, cu fruntași din toate orașele Munților și au hotărât adunarea de daruri pentru a înființa în Abrud un Spital mare pentru poporul din munți. Patroana (ocrotitoarea) mișcării și a spitalului, e Principesa de Coroană Elena. Statul va ajuta și el. Se fac colecte (stringere) de ajutoare în toată țara. Toți suntem datori a ne arăta dragostea noastră pentru frații noștri Moși, ajutând împlinirea dorinței lor. A se trimite dlui Dr. Borza, Abrud.

Regina Mărioara cu micul Prinț sârbest, la Sinaia. După îndeplinirea botezului micului Principe de Coroană

al Sârbiei, botez făcut cu mare paradă (vezi-l descris în Foia Interesantă) Regina Mărioara a dorit să vină cu odrasla sa împreună, cu noul nepoțel al Maestărilor Lor Regelui și Reginei noastre, — în România. Au venit cu vaporul pe Dunăre pân' la Giurgiu, unde au fost întâmpinați de Regele Ferdinand, de Principele Carol, Regina Elisabeta (a Greciei care se află și ea aci, venită cu părinții dela botezul din Beigrad), Principesa Elena, Ileana și Irina, — și au primit pe fericita mamă, aducându-o cu trenul regal la Cotroceni, iar de aci s'au dus la Sinaia, unde se află și acum, la fericita bunică M. S. Regina noastră Maria.

Căsătorie. Dl Avram P. Todor cand. profesor, originar din Vaidei (I. Orăștie) și d-șoara Elena N. Ghițescu și-au sârbat cununia religioasă Duminecă, 28 Octobrie 1923, în București. Toate fericirile!

Excursie la ferma „Berthelot”. Sâmbătă la 20 Oct. o echipă de Cercetăse din Cohorta „Ecaterina Teodoriu” aparținătoare școalei Medii de fete a statului din Orăștie au plecat pentru a vizita „Ferma Berthelot” și frumoasa vale a Hațegului, fiind primite și găzduite cu drag pe la familia. Părintele Nicolescu din comuna Tuștea a dat masă la întreaga societate cercetăsească. Conducătoare: Rosa Dr. I. Lepșii prof., comandanta Cohortei.

„Tuturor acelor dni și dne, cunoscuți și necunoscuți, cari au binevoit a participa la înmormântarea neuitatului nostru frate, cumnat și unchiu *Ioan Roșu*, f. notar în Turdaș, — cărora cu graiul nu le-am putut mulțumi, — le aducem pe această cale sincerele noastre mulțumite. Asemenea cei-ce ne-au trimis condolențe în scris.

(694) 1—1 Nemângăiatele rudenii.

Preluare de Farmacie!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din Orăștie și jur, că am preluat și o porț mai departe, sub conducerea mea personală, vechea

FARMACIA VLAD

Îndelungata mea praxă, atât sub supravegherea tatălui meu, cât și ca farmacist independent 18 ani în Alba-Iulia, cred că mă îndreptătesc a fi privit și primit de on. public, cu deplină încredere, — ceea-ce cu onoare îl și rog prin aceasta. Țin lângă mine personal ajutor de perfectă încredere, așa că ori-ce nemulțumire față de serviciul Farmaciei mele, va fi cu totul peste putință.

VIRGIL VLAD,

proprietarul farmaciei VLAD din Orăștie și Alba-Iulia.

2—5
(979)

Dentist Dr. S. Seidner dă consultași în ORĂȘTIE Palla Aurel Vialcu 7 (la etaj deasupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere — Regulare de dinți. Punere de dentură. (953) 5—10

Sămănători de lumină.

Pe următorii frați bunți dela sate li mai pomenim cu laudă printre sămănătorii de lumină în popor, prin aducerea multora la cetrea de foi:

— **Librăria Cooperativei din Nădlac** (jud. Arad-Cenat), ceruse spre vânzare 10 exemplare din foile noastre. La numărul 43. ne-a scris: „Rugăm trimiteți încă 30-40 de exemplare din „Libertatea” Nr. 43. Nu pot să retac uimirea ce a stârnit articolul: „Să privim fața a 2-a a medalei!” (cea care arată pe Moritz Blank așa cum e, nu cum s'a trimbițat la noi!), și în deosebi „O hârtie mult grăitoare” (care descoperea sufletul jidovesc în lumina lui cea mai fioroasă!). Vă dorim sănătate și îmbărbătare la munca națională ce o desvoltați. Trimiteți și „Protocoalele Înțelepților Sionului”...”

Le-am trimis și le mulțumim fraților din Nădlac pentru luarea aminte ce dau foilor noastre. Ne vom sili a ne arăta mereu vrednici de ea.

— Banca „Agricola” din Hunedoara, la dorința de mult bine voitorului ei Director dl. N. Macrea, plătește și împarte gratuit între țărani câte 10 ex. din foile noastre.

Dl. Popescu Gh. Ștefan, seminarist în R. Vâlcea, ne-a câștigat încă 4 abonați pe lângă cei de mai nainte. S. S. Preot Stan Voiculescu din Gura Ocnii (jud. Dâmbovița) ne-a mai trimis 3 abonați.

Dl. Toma Ivan, Ticvanul-mare, 4 ab. Dl. N. Vlad, inv. Tătărești, 2 abon. Dș. Paraschiva Crișan, Alud, 2 ab. Dl. Andrei Pușcaș, Mociu, 10 ab.

Tuturor: Călduroase mulțumiri!

Din casa nici unui Român cărturar, bun patriot, să nu lipsească senzaționala carte:

„Protocoalele Înțelepților Sionului”

care descopăr lumii urlașul și fără păreche de vicleanul plan, după care cel mai înalt sfat al învățaților evrei de pe glob, conduc lucrarea de robire și ținare în robire economică, a tuturor popoarelor din lume, îndeosebi a celor creștine! Cetindu-o, multe lucruri pe cari azi nu le înțelegeai, le înțelegi îngrozitor! A se cere la „Libertatea”, în Orăștie (jud. Hunedoara), trimițând înainte prețul ei, 35 Lei, pentru care se expediază franco-recomandat. Cu ramburs nu se trimite.

Poșta Redacției.

Dsale Iacob Morar, în Șoimuș. Ne scrii că n'ai primit unii numeri ai foilor, dar nu ne scrii cari sunt aceia? Căci atunci, întrucât mai avem din ei, ți-i trimitem.

Dsale Vasile Zaga din Semlacul Mare. Numai dacă știi adresa de azi a fiului dtale aflător în Rusia, îți putem arăta ce ai de făcut (s'a scris în „Libertatea” Nr. 37 din acest an sub titlul „Pentru cei ce au prinșonieri în Rusia”, fața a 3-a). Dacă nu-ți știi adresa, nu-ți putem fi de ajutor.

Dsale T. C. a L. în Ș. d. s. Voluntarii sunt puși de legea Agrară, în rând cu cei dintâi îndreptățiți a primi pământ. Bine înțelegi legea și pentru ei aceiași: dacă au atâta pământ al lor (scris pe el în cartea funduară) cât e lotul (porția) ce se dă celor lipsiți în acel loc, apoi nici ei nu mai capătă. Numai dacă nu au. Dacă un voluntar are scris pe numele său în Cartea Funduară 20 de jugăre ori 10 și lotul e 8 jugăre, el nu mai capătă, căci are și nu mai poate cere.

Dsale P. N. în Palt, F. Mai mult decât am scris în foaie, nu știm nici noi. Ietrebă la of. poștal din Făget că-ți va da lămuriri. Dacă n'ai fost primit acum, poate te-or primi la cursul viitor.

Cearcă a te incredința

cât de bună și trainică e țigla de cement ce se face în Fabrica nouă de țiglă de cement înființată în vara asta la Orăștie, de Ioan Herța în ulița Prundului 23 (fața de târgul de vite). Tot acolo găsiți olane și vâlae de cement neîntrecut de bune și trainice!

Consiliul Orașului Orăștie.

Nr. 2696—1923 ad.

Publicațiune.

Să aduce la cunoștință publică, că primăria orașului Orăștie în ziua de 20 Noembrie 1923 la ora 10 a. m. în cancelăria primăriei dă prin licitațiune publică tăiatul elor 7000 stângini lemne de foc de fag din pădurea proprie din Șibișel. — Condițiunile de licitație se pot vedea în cancelăria primăriei în orele oficioasă.

Orăștie, la Nov. 1923.

Herlea, m. p. primar.

(593) 1-1

Investire folositoare!

O moară de apă, cu 2 roși, construcție modernă, de fer, liberă de sarcini, și o scărmanătoare de lână având apă statornică și canal întreg în lucrare, e de vânzare, cu 700.000 Lei, din cșri jumătate să se plătească îndată. Peritractare numai în persoană (nu și prin scris) la Dr. STERN în Petroșeni.

(989) 1-2

Casa de vânzare

în Orăștie, strada Fabricii nr. 3, stând din 4 odăi și o prăvălie, curte, șopron, cocină, lemnație, grădină, etc. Se vinde din mână liberă. Proprietarul în casă.

(988) 1-3

„ALBINA”
INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECOTMII
CENTRALA SIBIIU
FONDATĂ LA ANUL 1872.

Sucursale: BRAȘOV, BUCUREȘTI, CLUJ, LUGOJ, MEDIAȘ, TARGUL-MURĂȘ, TIMIȘOARA, SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000.000. Fonduri de rezervă Lei 16,000.000. Depuneri spre fructificare Lei 256,000.000

Lucrează cu toate centrele din țară. În America direct cu cele mai mari bănci.

Secție specială pentru America.

Jertfește anual sute de mii de Lei pentru scopuri de binefacere și culturale.

Primește: Depuneri spre fructificare de plată la vedere, 5% dobândă, fără considerare la sumă.

Pentru Depuneri cu termen fix (mai lung) plătește 5 1/2%—7% după mărimea sumelor și durata termenelor de plată. — Darea o plătește Institutul din al său. (969) 4-10

Doi învățăcei se primesc la meseria de tâmplar (măsar) în atelierul subscrișului. Să aibă vârstă de 14 ani și școala poporală.

(983) ȘTEFAN CRĂCIUN, 2-2 m. tâmplar, Vinerea (jud. Hunedoara).

Motor de benzină.

de 2 puteri, în stare bună, așezat pe cărușul său, — folosit la imblățit, — e de vânzare:

Drăgoi Adam din Vaidei, p. Orăștie. (982) 2-3

„Banca Comercială și Industrială Deva”

în Deva, Str. Regele Ferdinand I. 9.

Telefon Nr. 58. Adresa telefonică: Devabanc.

Capital: Lei 5,000.000.—

FACE: operațiuni de bancă: Acordă credite în cont-curent, scotează cambii, primește depuneri spre fructificare pe termen și la vedere, în condițiunile cele mai favorabile, gajuri de efecte publice și acțiuni, zăloage, ordine de plată în toate orașele din țară, finanțări și participațiuni, etc.

Operațiuni comerciale (pe cont propriu și în comision); — cumpărări și vânzări de cereale (grâu, porumb, fasole, orz, ovăs, făină, etc.) și altolo.

(970) 2-

Baia de aburi și vană Birtler din loc — s'a deschis. 3-4 (690)

(590) Concurs.

La Perceptoratul reg. rom. din Orăștie a devenit vacant un post de impiegat auxiliar.

Cel cari dorește a ocupa postul acesta, să înainteze cererea Ministerului finanțelor.

Condițiunile detaliate se pot primi dela oficial susnumit.

Mobile de vânzare.

E de vânzare: o garnitură cu oglindă; un dulap mare pentru cărți; o țimbala sistem „Schanda” și o masă de scrie pentru dame; un scaun pe rotile pentru boinov, din piele, cu roata de gamă de bicicletă, în starea cea mai bună. În Orăștie: Piața pilor Nr. 1. (591) 1-

Trăsură neagră, de lux

o bicicletă și diferite mobile și obiecte, sunt de vânzare, din cauza mutării — în Orăștie, str. Șaguna, 10. (989) 1-2

Strămutare de Atelier.

Atelierul de Curdărie al scrișului, se strămută cu data de 1 Novembre 1923 în Deva, vizis de Spitalul județan, Str. Prinț Carol 47.

Pregătesc: hamuri și articole de volagiu. Primește și reparații de prețuri moderate.

Ioan Comă

măestru Curălar, în Orăștie dela 1 Nov. în Deva. (980) 2-2

În Uioara, în centrul băilor de sare, în cel mai frumos loc, de vânzare sau închiriere,

casă nouă cu etaj

absolut modernă, bună și pentru hotel, cu 20 camere și toate edifice secundare și trebuincioase, parc, grădină de nu jugăr. Doritorii să se adreseze la proprietarul:

Dr. Morariu,

(978) 3-3 notar public, Gherla

De vânzare

din mână liberă în Hațeg o casă cu grădină mare

care dă în alta stradă. — pomii roditori, poziție principală, potrivit și pentru prăvălie.

Constă din 2 edificii, în total odăi (camere), o culină de vară și una de iarnă, pivniță, șopron, cotele o fântână în curte, una în grădină. Curtea și grădina 711 stângini părăști. Deslusiri dă:

Dr. E. Șelariu, ad.

(976) 2-3 Hațeg, (j. Hunedoara)

TAI LEMNE!

Subscrișul primește și tăiat lemne cu ferestrăul circular, în orice curte și în orice cantitate. Doritorii, să se adreseze în prăvălia de piele a subscrișului:

Victor Löw,

(986) 1-2 Orăștie, Piața Pr. Carol